

HAVSOMRÅDEN I FRAMTIDEN

Centrala osäkerhetsfaktorer och olika utvecklingsriktningar för dem

Den maritima logistikens utveckling	Säkerhetsläget	Turism och rekreation	Internationell handel	Energisektorn	Attityder och miljösatser	Den marina miljöns tillstånd	Väderförhållandena i Östersjöregionen	Fiske och vattenbruk	Urbanisering
Osäker och centraliserad maritim logistik (ledernas strategiska betydelse framhävs)	Ett fredligt Östersjön (säkerhetspolitikens fokus på annat håll)	Fler turister upptäcker skärgården i Östersjön (naturturismen blir allt populärare)	EU:s interna samarbete stärks (EU enad bland all global protektionism)	Energiunionen förenas genom infrastrukturprojekt (harmoniserad och på europeisk nivå optimerad energimarknad, kablar)	Grön omställning genom reglering (EU och staten har en stark roll när det gäller skyddsåtgärder)	Östersjöns tillstånd försämrats (övergödningen och syrebristen förvärras)	Måttlig förändring i väderförhållandena (klimatförändringen har ingen större inverkan på vädret)	Havet som kombod (miljövänlig massproduktion av fisk, harmoniserad livsmedelsmarknad inom EU)	De största kuststäderna bevarar sin livskraft (den äldre befolkningen flyttar till närliggande städer)
Den maritima logistiken ökar på företagens villkor (företagens egna logistiska nätverk, smågodstransporter)	Spänningarna i Östersjöregionen ökar (samarbetet försvåras, hybridpåverkan)	Förhållandena för Östersjöturism försvåras (minskad rekreation till havs)	Internationell handel (global marknad på Östersjön)	Förbränningen upphör, elektrifiering (vind-, vatten- och solenergi, P2G)	Ett lönsamt grönt samhälle (ny affärsverksamhet på naturens villkor)	Fortsatt dålig miljöstatus (algblooming och näringsbelastning)	Betydande förändring (klimatförändringens effekter syns i Östersjöregionen)	Produkter med högt mervärde för företagsbehov (innovationer inom blå bioekonomi och småskalig landbaserad odling)	Stark koncentration till metropolområdet, hamnstäderna upplever en tillbakagång (storstäderna växer, invandring)
Den maritima logistikens miljöpåverkan minskar (cirkulär ekonomi och lokal produktion)	Ökad trafik på Östersjön (nytt säkerhetspolitiskt läge, klimatflyktingar)	Turismen koncentreras till de stora städerna kring Östersjön (ökad kryssningstrafik, kultur intresserar)	Lokal verksamhet (lokal produktion och konsumtion, nya tekniska lösningar)	En måttlig energiomställning (förbränningen kan inte utfasas helt)	Ineffektiv klimatpolitik (ökad klimatradikalism)	Den marina miljöns tillstånd förbättras (man lyckas minska belastningen och havet återhämtar sig)	Radikal förändring (störtregn, översvämningar, stora skillnader mellan årstiderna)	Privatfiske och närproducerad mat ökar i popularitet (efterfrågan på odlad fisk minskar, reduktionsfiske)	Skärgården blir allt populärare (människorna söker sig till ren natur)

SCENARIO 1: BESKRIVNING

Storföretagens intressen styr utvecklingen

SAMHÄLLE OCH POLITIK: Det globala handelsflödet intensifieras och blockbildningen skingras. Internationella storföretag investerar i Finland, t.ex. i logistik och undervattensdatacenter. Den stora efterfrågan på resurser leder till större utvinningsindustri kring Östersjön (t.ex. batteriteknik, läkemedelsindustri). Nya betydande innovationer uppstår i samband med undersökning av havsbotten och återvinning av näringsämnen. Företagens och städernas intressen styr utvecklingen mer än statsmakten gör och det är svårt att hitta en gemensam politisk vision.

ENERGI: EU:s makt minskar och sammanhållningen spricker. Miljöpolitiken är ineffektiv och utfasningen av fossila bränslen förverkligas inte på önskat sätt. Torvanvändningen ökar näringsbelastningen på havet och man lyckas inte utnyttja potentialen hos vindkraft till havs. Ökad klimatradikalism.

SJÖTRAFIK: Utvecklingen inom datakommunikation och autonom teknik har snabb inverkan på logistiken, och ett intelligent transportsystem förverkligas snabbare än väntat. I städerna och i tillväxtkorridorerna kan människor färdas och varor transporteras smidigt medan transportererna till glesbygdsområden blir långsammare och dyrare. Den maritima logistiken ökar och nya logistiska lösningar utvecklas på företagets villkor (bl.a. företagets egna logistiska nätverk, smågodstransporter). Nordpostpassagen har endast liten inverkan på Finland, men trafiken på Ishavet ökar i jämn takt.

STÄDER OCH BEFOLKNING: Befolkningen koncentreras till de stora städerna i Östersjöregionen (S:t Petersburg, Stockholm, Helsingfors, Tallinn) och andra kuststäders betydelse minskar. Tunneln mellan Helsingfors och Tallinn byggs med hjälp av

kinesiska investeringar. När den gemensamma migrationspolitiken fallerar på EU-nivå uppstår en ohanterlig flyktingkris. I och med klimatflykten ökar passagerarströmmen över Östersjön, vilket förutsätter nya former av samarbete och gränsverksamhet mellan staterna.

MILJÖN OCH HAVSOMRÅDETS TILLSTÅND: Östersjön har blivit en problempatient. Övergödningen och syrebristen i Östersjön har förvärrats. När det regnar rikligt sköljs allt större mängder näringsämnen från jordbruket ut i Östersjön, vilket leder till ökad näringsbelastning. Det blir allt vanligare med extrema väderfenomen på grund av klimatförändringen, såsom störtregn och översvämningar i kustområdena. Havsnivån stiger och påverkar kustområdena framför allt i samband med stormar. Också vinterns istäcke har minskat betydligt.

FISKE OCH VATTENBRUK: Många fiskarter lider när livsmiljöerna förändras. Nyckelarter, såsom blåstång, försvinner och Östersjöns ekosystem försämras. Fiskeflottan koncentreras och det förädlas framför allt produkter med högt mervärde för företagsbehov. Det stora behovet av livsmedel och olika innovationer inom blå ekonomi ökar efterfrågan på fisk från Östersjön, och även den småskaliga odlingen i städer ökar.

TURISM OCH REKREATION: Turister är intresserade av de stora städerna och kulturarvet kring Östersjön. Att städerna kring Östersjön är lättillgängliga är något som intresserar turister från Asien, likaså regionens kulturhistoria. Kryssningstrafiken på Östersjön ökar kraftigt. Svag status i den marina miljön och privatisering av områden (t.ex. för datacentraler) minskar natur- och kulturturismen i skärgården.

SCENARIO 2: BESKRIVNING

Lönsamhet på naturens villkor

SAMHÄLLE OCH POLITIK: Oron för miljöns tillstånd ökar och människornas personliga val gör att också företagen i hög grad måste erbjuda hållbara lösningar. Man försöker hitta nya affärsmodeller och intäktsstrategier på gröna villkor, och Finland har möjlighet att vara föregångare på området (cleantech, bioteknik osv.). Konsumenterna är miljömedvetna, gynnar lokal produktion och kompenserar sin konsumtion (t.ex. kompensation för kryssningar). Säkerhetsläget i Östersjöregionen är stabilt och stormakterna fäster sin uppmärksamhet på annat.

ENERGI: I och med att det uppstår ett investeringsklimat som gynnar vindkraft och tekniken utvecklas blir produktion till havs också lönsamt. Det blir också vanligare med andra former av förnybar energiproduktion, och utsläppsfri energi blir förmånligare. Energiproduktionen fördelas på flera aktörer och lagringstekniken utvecklas. Trafiken blir eldriven och förnybara energikällor tas i bruk. Elektrifieringen av trafiken sträcker sig också till vattenområdena, och det går att ladda elbåtar i gästhamnarna i skärgården.

SJÖTRAFIK: Den maritima logistikens skadliga miljöpåverkan minskar som ett resultat av ökad miljömedvetenhet, lokal produktion och lösningar inom cirkulär ekonomi. Den tekniska utvecklingen och cirkulär ekonomi gör resurserna mer tillgängliga (t.ex. 3D-utskrift i industriell skala). Cirkulär ekonomi ökar också mängden avfallstransporter till havs.

STÄDER OCH BEFOLKNING: Nya boendetrender (att bo på flera ställen, att bo i småhus, att bo i fritidsbyggnad året om) och nya

arbetsformer (distansarbete osv.) gör också att det blir allt attraktivare att bo i skärgården. Infrastrukturen, trafikförbindelserna och tjänsterna i skärgården utvecklas. Turismnäringen har ökat (plattformsekonomin erbjuder tjänster för boende och båtliv).

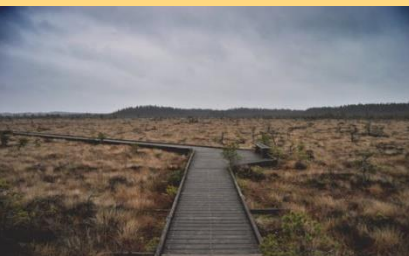
MILJÖN OCH HAVSOMRÅDETS TILLSTÅND: Utvecklingen när det gäller problemen med övergödning och syrebrist har vänt till det bättre. Näringsbelastningen från jordbruket och annan verksamhet på land som orsakar miljöbelastning minskar och den marina miljöns tillstånd förbättras. Internbelastningen i havet ökar inte. Blågrönalger är inte längre ett återkommande problem varje sommar. Klimatförändringen har ingen betydande skadlig inverkan på väderförhållandena i Östersjöregionen.

FISKE OCH VATTENBRUK: Konsumenterna föredrar etiskt fångad fisk, vilket gör att vattenbruket minskar. Andelen vildfångad fisk ökar och fiskbestånden skyddas mer aktivt. Skärgårdens livskraft garanterar goda möjligheter för fiskerinäringen, men också privatfiske ökar inom ramen för miljöns bärkraft.

TURISM OCH REKREATION: En lugn och ren miljö och de servicehelheter som skärgårdsborna tillhandahåller på digitala plattformar lockar nya turister till Östersjön (kultur- och naturturism). I och med den ökade miljömedvetenheten börjar även finländarna understödja närturismen, vilket gör skärgården till en allt populärare rekreativmiljö.

SCENARIO 3: BESKRIVNING

Spänningar kring Östersjön

SAMHÄLLE OCH POLITIK: Maktkampen mellan världens stormakter har blivit ett handelskrig, och också de geopolitiska spänningarna ökar. Friktion uppkommer framför allt mellan västländerna och Ryssland. Möjligheten att det militära hotet realiserar är liten, men försvarsmakten har trots allt starka intressen när det gäller havet. Hotet om hybridpåverkan och cyberkrig är verkligt. Finlands situation stabiliseras emellertid av ett fördjupat samarbete och ökad integration mellan EU-länderna.

ENERGI: Inga klimatavtal har ingåtts på global nivå, men EU försöker trots allt föregå med gott exempel och skärper sin miljöpolitik kännbart. Inom EU bildas en gemensam energioniunion. På en harmoniserad energimarknad får försörjningsberedskap och gemensamma ambitiösa utsläppsmål en framträdande roll. Energin kommer till största delen från förnybara energikällor, men det produceras fortfarande också energi med stenkol för att jämna ut variationen i andra länders produktion.

SJÖTRAFIK: I och med att det politiska läget stramas åt blir Östersjön i allt högre grad ett strategiskt fält och de logistiska ledernas betydelse framhävs. Farlederna används eventuellt också som geopolitiskt redskap. Utvecklingen när det gäller autonom trafik till havs försinkas på grund av rådande cyberhot och misstron mellan internationella aktörer.

STÄDER OCH BEFOLKNING: Rörligheten inom EU ökar och Europa urbaniseras. Också i Finland flyttar folk in till städerna, och på kusten finns några livskraftiga centrum. I och med att infrastrukturen i skärgården försämrats flyttar i synnerhet den äldre

befolkningen till städer på kusten.

MILJÖN OCH HAVSOMRÅDETS TILLSTÅND: Den marina miljöns tillstånd har försämrats en aning. EU och staterna intar en stark roll när det gäller miljöinsatser, och de försöker hejda övergödningen med hjälp av reglering. Mikroplaster förbjuds inom EU, men i och med att det inte ingåtts några globala avtal har problemet inte lösts. Samarbetet med Ryssland är svårt, vilket också påverkar den marina miljöns tillstånd negativt. Klimatförändringens inverkan kommer till uttryck i väderförhållandena, men Östersjön utgör fortfarande en gynnsam miljö för många näringar.

FISKE OCH VATTENBRUK: EU:s jordbrukspolitik stöder sig på de mest produktiva områdena och stöd anvisas för vattenbruket i Östersjön. När miljöpolitiken skärps fastställs högre skatter på kött, och det blir allt vanligare med havsbaserad och vegetarisk kost. Kött är en lyxprodukt, medan odlad fisk är vardagsmat. Strävan efter självförsörjning i produktionen av protein leder till ökat vattenbruk. Allt större vattenbruksområden förläggs på annat håll än i Finska viken så att de inte stör försvarsmaktens verksamhet.

TURISM OCH REKREATION: Turismen har försvårats och det är inte många turister som besöker Östersjöregionen. En delorsak är de politiska spänningarna, men också den individuella budgeten för utsläpp från resor minskar turismen. Närrekreation blir en trend och turism en lyx som endast förunnas ett färre antal välbärgade.